

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 21 Oktbr.

42^{tra} lappa.

Taunas sinnaß.

Is Parishesches. Jau zittkahrt jums tikke stahstihßs, ka zilweki zittâ semmê itt gudri effoht isdohmajuschî, fâ no juhremallas ir tad wehl fugga-taudis, kas ne zil taht no turrenes seklâ buhtu usgahjuschî, warreku isglahbt, kad wehras un bangu deht ar laiwahm winneem wairs ne drihstetohs palihgâ eet. Zif wajjadsetu no mallas ar leelu gabbalu taifri pahr to fuggi aisfchaut humbi jeb lohdi, kam garra wirwe peefeeta, kurras ohtrs gals tad paliktu mallâ. Luhl, tad bumbe nestu wirwi pahri pahr to fuggi, un pehz taudis weegli to warretu sakert un ar winnu isglahbtees. — Schinnî paschâ rudeni arri tai juhremallâ tuwu pee Parishesches to leetu isprohweja: isfchahwe bumbeß, kam wirwes bija peefeetas, 1332 pehdas garrumâ; un raug', bumbeß aisse wirwes deessan weegli un taht.

Is Londones. Kursch zilweks to tizzeßs, kad winnam stahstifim, ka wehl weenâ gabbalâ fuggi no Ahprikas aiswedd mohru zilwekus us Brasilies semmi Amerikâ, tur lohpmanneem winnus pahrdoh? — Un tatschu teefs! — Wehl Zuhli mehnesim iseiioht, tschetri fuggi, ar tahdeem nelaimigeem zilwekeem peelahdeti, tur gahje pee mallas, un wehl lohpmanni us tschetreem zitteem turpatt gaidija. Weenam pascham no teem jau atnahkuschem fugeem 447 wehrgi bija eefschâ, ko itt fâ lohpus us tirgu dsinne.

Is Neapeles, Ihtalijes semmê. Kad kahdâ pilssehtâ ahtra mirschana woi fehriga fahfahs, tad dauds zilweki, ihpaschi tee baggati, tuhlin dohdahs laukâ us semmehm, zerredami, ka tur drohschaki no nahwes warrehs buht. Un sinnaßs, tur gaisß arri dauds skaidraks un wesseligaks, ne fâ eefsch pilssehtahm, pâ tahm schaurahm eelahm, fur ir pats wehjsch drihs pee katra stuhra durraks. — Lai tad nu fehrigas-laitâ no pilssehtahm iseet, kas eespehj un kam patihß; bet tas jau ne sanahß neds ar gohdu, neds ar kristigu mihlestibu, kad ir paschi dakteri, kam taf nahfahs, zitteem zilwekeem par palihgu un eepreezinaschanu buht, tad arri grihb steeptees prohjam. Notikke teescham pagahjuschâ waffarâ, ka kahdâ leelâ pilssehtâ Sibzilies fallâ pa fehrigas laifu ne weens pats dakteris wairs ne araddahs. Tadeht turpatt zittâß pilssehtâß waldineeki irr nospreeduschî, katru dakteri, kas sawu pilssehtu woi weetu pa fehrigas laifu atstahru, bes schehloschanas fâ behgli likt noschaut.

Par fahribas beedribahm.

Beidsama pufse.

Lai nu mehş, mihi Latweeſchi, to dſirdejufchi, paſchi few uſſkattamees un praffamees: kà tad pee mums irr ar to leeku brendawihna bruhſeſchanu? woi labbaki pee mums, woi wehl ſiſtaki? — Ja arridſan ſiſtaki ne buhtu, tad tomehr labbaki arr' ne buhs; ak, ir pee mums ta paſcha waina atrohnama, pee mums ta paſcha fehriga plohfahs, un tàpatt dauds dwehſelites ſamaita. — Kapehşz pee mums dauds draudſes lohşekli dſihwo eeſch leelas nabbadſibas un leela truhku-ma? Kapehşz zitteem naw pahrtika, naw apgehrbja, naw ſawu behrnu plikkumu apſegt? — Tapehşz, ka daudſi dſihwo eeſch frohgeem un pee dſihrehm; tapehşz ka winni riſhlè eeleij, ko pelnijufchi un pataupijufchi. Par brendawihnu winni pahrdohd ſawu mantu un tàpatt arridſan ſawu weſſelibu, ſawu ſpehku un meeſas ſpirgtumu; dauds dahrgas ſtundinas un deeninas aiſeet beſ ſtrahdaſchanas, tapehşz ka winni pa frohgeem waſajahs un pehşz wehl winneem padſirras ja gull, un kad arridſan ſtrahda, tad tomehr tà ne warr ſtrahdaht, itt kà gaddigs un gauſigs wihs, kaſ ſawu ſpehku un ſpirgtumu pee dſihrehm naw ſaudejis. — Kapehşz dauds mahjâs irr duſmas un eenaide, lammaſchanas un lahdeſchanas, ſtrihdeſchanas un kauſchanas? — Tapehşz ka lihds ar brendawihnu tas wels irr eegahjis firdis un zilwekus darra kà ahrprahtigus, ka nu tee runna un darra, ko zittadi ne buhtu runnajufchi un darrijufchi, un ko daudſreis pehşak ar gauſchahm affarahm norauda. Kapehşz dauds behrni uſ-aug beſ mahziſchanas un pamahziſchanas, un pehşz ne behda ne Deemu, ne zilwekus, un pehşz ſaweem wezzakeem tif ſirdſahpes ween darra, un pehşz irr tahdi zeetſirdigi prett tehwu un mahti, ka tohs wezzumâ ne kohp, bet noſchehlo to maiſes kummofi un ſiltumu, ko teem dohd; ak warr buht tohs iſſtumj no ſawas mahjas, un nu teem nabbadſineem pee ſweſcheem zilwekeem ta ſchehlaſtiba ja luhds un ja melle, ko paſchi behrni teem leeds? — Tapehşz tas irr, ka tehwan un mahtei labbaki patikke, eeſch frohgeem dſihwoht, ne kà tahs dwehſelites kohpt un mahziht, ko tas Rungs teem bij uſtizejis; tapehşz ka behrni ne warreja tohs wezzakus zeeniht un gohdahht un teem paklauſiht, ko winni daudſreis eedſehrufchus un kà ahrprahtigus redſeja; tapehşz ka behrni no ſaweem wezzakeem mahzijahs, brendawihnu muhleht un bruhſeht; un ſinnams, tad tee arridſan noſchehloja to maiſes kummofi, kaſ wezzakeem bij ja dohd un ko tadeht labbaki ne warreja frohdſineem aiſneſt. — Zik zaur brendawihna bruhſeſchanu ween dauds wihr, kaſ zikahrt gohdigi un taiſui dſihwoja, tam taunam eenaidneekam par laupijumu palikkufchi, wiſſu kaunu un gohdu atmettuſchi, ar ſageem un zitteem tahdeem neganteem zilwekeem ſabeedrojufchees, un tà paſchi ſawu dwehſeli ſaudejufchi. *) — Lai tad mehş, mihi draugi, lai tad mehş weenreis atwerram ſawas azjis un redſam un atſiſtam, kà tas kahrdinatajs muhs willina un no ta Runga rohſahm gribb iſraut muhſu dwehſeles, ko taf

*) Ne ſenn mehş ſinnu dabbutufchi par weenu Latweeſchu wihr, kaſ eedſehrufchâ prahâ patſ fewim breeſmigu gallu bij darrijis, pee ſeena kaudſes pakahrees.

tas Kungs tik dahrgi atpirzis un zaur sawahm affininim few swehtijis par swehtu ihpaschumu! — Gan daudsi pretti fazzijis: zilweks bes brendawihna ne warr istift; kam ja strahda pee gruhda darba, kam angstums un karstums un flapjums ja panefs, kà tas besch warretu zeestees? — Bet, draugi, no ta, ko par sachtibas beedribahm jums jau istahstijuschchi, gan lehti iffatrs, kas tik pats gribb ween, warr atskahst, ka tomehr bes brendawihna warr istift ir tahdàs gruhdàs dsh-wibas kahrtàs, un ir muhsu wezz-tehwi bes ta irr istiffuschchi un wesseli un spirgti un stipri wihri bijuschchi, un kas wisflabbaki par tahdahm leetahm sinna, prohti: daktera fungi, irr apleezinajuschchi, ka brendawihns zilwekeem nekahdu labbumu ne darra, un ir wahjibas ne aisdenn, neds no wahjibas farga, bet turpretti meesu wehl tahdu fataifa, ka wahjiba tai weeglaki warr peefertees. Zo skaidri nomanija Seemel-Amerikà, kad kohleras fehrge tur plohsijahs, prohti tad starp teem sachtibas laudim tik no 2500 zilwekeem weens nomirre, bet starp teem zilwekeem, kas brendawihnu bruhkeja, jau no 60 zilwekeem weenam bij ja mirst.

Zitti warr buht wehl fazzijis: kad es tik ne peedferrohs ween, ko tad sachtiga brendawihna bruhkeschana man warr kaiteht? — Tahdeem mehs atbildam: bet tew ir nekahds labbums no ta ne nahks, un ja tu wissus tohs wehrdinus un grassifchus, ko tu, kaut gan mas ween bruhkedams, par brendawihnu istehrejis, weenà weetà buhtu nolizzis, tad tu taggad, tufschà gaddà, gan daschu puhru woi rudsu woi putraimu no ta krahjuma warretu pirktees. Un tad arri peeminni, draugs mihtais, ka paschi tee wisfleelaki dshreji eefahkumà tik mas ween bruhkejuschi, un woi tu tad, wahjisch zilweks buhdams, warri apgalwoht, ka tu allaschin sawas kahribas warrest sawaldiht, ka tu tad arridsan tik mas ween bruhkesi, kad nu zaur ilgu eeraddinaschanu brendawihns jo saldaks tew buhs palizzis? Woi gudrs un prahstigs wihrs ne fargafees no tahdas leetas, zaur ko jau dauds brahli kahrdinaschanà un nelaimè irr krittuschchi? —

Ne, ne, mihti draugi, mums jo prohjam naw nekahdas ajsbildinaschanas, kad tomehr mehs pastahwam schinnì nelabbà ammatà un ne atraujamees no ta eenaidneeka, kas zaur sawu saldumu ir muhsu Widsemme un Kursemme dauds zilwekus irr samaitajis un eeksch pasuschanas eeweddis! — Lai tapehz mehs darram, itt kà muhsu brahli Amerikà un Entenderu semme muhs mahzijuschchi, lai mehs winnu pehdàs staigajam, un kaut gan mehs beedribàs ne fabeedrojamees, kaut gan liffkumus ne farakstam, ka zaur to lepposchanai un augstprahtibai ne padohdamees un muhsu tehwu semmes liffkumus ne pahrkahpam, — lai mehs tomehr sawà starpà rohkas saleekam un zits zittam apsohlamees, brendawihnu wairs ne bruhkeht, un tad lai mehs zaur mahzischchanu un usflubbinaschanu ir zittus pamohdinajam, tàpatt schim lauschu eenaidneekam un pohstitajam atfazzijit. Wisswairak lai wiffi wezzaki, kam par behrnu dwehfelehm ja gahda, un kas to Deewa waltibu sawu behrnu firdis gribb ustafiht, teem preekschà staiga eeksch gaddigas un sachtigas buhschanas un sawus behrnus ne eeraddina brendawihnu bruhkeht, bet zil ween warredami tohs no ta aissfarga un aisturr, un tohs mahza, no scha ammata behgt itt kà no mehra, tapehz ka meesa un dwehfele zaur to eet pohstà. Lai tàpatt wiffi fainneeki darra sawàs mahjàs, lai tàpatt darra

wiffi krittigi brähli un mahses, kas iddeenäs no firds luhdsahs: lai nahk, af Deews, tawa walstiba! Jo tad jo deenäs jo marak ta Deewa walstiba pee mums nahks, tapeh; ka tad tam Deewa garram tahs firdis stahwehs atwehrtas un winsch tohs few warrehs swehticht par swehtu dshwolli, tapeh; ka zaur tahdu gaddigu un sahtigu buhschanu muhsu dwehfeles buhs fataifitas, Deewa wahrduß klausicht un paturrecht, un mums wairs ne buhs ja schehlojahs par mihteem draudses lohjekteem, ka tee zaur brendawihnu sawas dwehfelites saud un behdas un negohdu un nabbadsibu few un mihteem peederrigeem sakrahj, bet pee mums buhs meers un vreeks eelsch ta swehta garra, buhs Deewa swehtiba un pilniba, buhs dauds labbi un lehnprahtigi fainneeki, un täpatt dauds paklausigi un ustizzami faines behrni, buhs dauds tehwi un mahstes, kas sawus behrnus audsina eelsch mahzischanas un deewabihjafchanas, un täpatt dauds gohdigi behrni, kas saweem wezakeem paklausa, tohs mihle un zeeni un teem par preeku un tai Jesus draudsei par gohdu uf-aug.

Bet tas schehlastibas Deews, kas mums pawehlejis swehteem buht, itt kã winsch swehts irr, un sawu dwehfeli lihds ar sawu meesu schfihsticht no wiffas apgahnischanas, — tas lai dohd, ka arr no scheem wahrdeem dauds labbi augti zellahs winnam un winna dehlam Jesum Kristum par gohdu! — — n n.

Sinna, zil naudas 19. Oktober-mehn. deenã 1837 eelsch Nihges makfaja par daschahn prezzehm.

Par	Makfaja:	Sudr. nauda. Rb. R.	Par	Makfaja:	Sudr. nauda. Rb. R.
1	pusru rudsu, 116 mahrziaus smaggu	1 15	1	pohdu (20 mahrzineem) wasfu	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	—	sweesta	1 80
—	ausu	— 55	—	dseltes	— 75
—	firnu	1 50	—	linnu, trohna	2 —
—	rupju rudsu = miltu	1 25	—	brakka	1 80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1 40	—	kannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 30	—	schfichtu appinu	3 —
—	meeschu = putrainu	1 40	—	nesd kichtu jeb prezzes appinu	1 80
—	eefala	1 5	—	muzzu filku, eglu muzzã	5 30
—	linnu = sehklas	3 —	—	lasdu muzzã	5 50
—	kannepu = sehklas	1 20	—	smalkas fahls	4 30
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 50
barrotu	weherschu gaku, pa pohdu	1 —	—	wahiti brandwihna, puffedegga	6 50
			—	diwdegga	8 50

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 360 kapeikeem warra naudas.

Lihds 19. Oktober pee Nihges irr atnahkuschi 1205 fuggi un aisbrautuschti 1105.

Brihw driffcht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napier sky.